

Międzygeneracyjna Ruchliwość Społeczna a Zdrowie: Analiza Danych Podłużnych na Poziomie Indywidualnym w Przekroju Międzynarodowym

Dr Alexi Gugushvili

Międzygeneracyjna ruchliwość społeczna to proces zmiany indywidualnej pozycji społecznej jednostki w porównaniu z pozycją społeczną rodziców. Na przykład, osoba, która została prawnikiem, a której rodzice byli rolnikami doświadczyła ruchliwości w górę czyli, innymi słowy, awansu społecznego. Natomiast osoba, której rodzice byli rolnikami, a która sama została rolnikiem, nie doświadczyła takiego awansu. Międzygeneracyjna ruchliwość społeczna zajmuje ważne miejsce w politycznej agendzie zarówno w Polsce, jak i w Unii Europejskiej. Wagę tematu odzwierciedla również raport Banku Światowego “Fair Progress”. Pojawia się także pytanie o znaczenie ruchliwości społecznej dla indywidualnego ryzyka zachorowania na poważną chorobę albo dla oczekiwanej długości życia. Sprowadza się to do pytania, czy na przykład ktoś kto pochodzi z niższej warstwy społecznej, ale w wyniku własnego wysiłku zmienił położenie klasowe na wyższe, ma niższe ryzyko zachorowania lub wyższą oczekiwaną długość życia dzięki temu, że doświadczył ruchliwości w górę? A jeśli tak jest, jakie dokładnie mechanizmy za tym stoją? Ten ambitny projekt badawczy stosuje nowatorskie podejście i wykorzystuje również unikalne dane, dzięki czemu pozwala znaleźć odpowiedź na to istotne pytanie.

Głównym celem tego badania jest poznanie roli międzypokoleniowej mobilności społecznej w utrzymujących się nierównościach w zdrowiu pomiędzy ubogimi i zamożnymi ludźmi. Szczegółowe cele badania zakładają po pierwsze, analizę w jaki sposób i w jakim stopniu poziom i schemat doświadczonej ruchliwości społecznej wiąże się z indywidualnym stanem zdrowia. Po drugie, projekt zakłada analizę potencjalnych mechanizmów wyjaśniających związek pomiędzy doświadczeniem mobilności i jego skutkami dla zdrowia. Istotność tych pytań wiąże się również z faktem, że ruchliwość społeczna jest jednym z priorytetowych obszarów zainteresowania polskiego rządu i Unii Europejskiej. Jeżeli badanie wykaże, że – zgodnie z hipotezami – międzypokoleniowa ruchliwość społeczna pozostaje w statystycznie istotnym związku przyczynowym z indywidualnym stanem zdrowia, jego wyniki posłużą optymalizacji działań polityki społecznej w obszarze wczesnych interwencji, jakości edukacji, mechanizmów wejścia na rynek pracy, oraz trajektorii zawodowych. W takim wypadku polityka rządu powinna skupić się na zmniejszaniu barier, które utrudniają osobom pochodzącym z niższych warstw społecznych doświadczenie ruchliwości w górę i robić to nie tylko ze względu na etyczny czy normatywny aspekt wyrównywania różnic w szansach awansu społecznego, ale także po to, aby umożliwić tym jednostkom doświadczenie dłuższego życia w lepszym zdrowiu.